

Köçämizdäki çyra / satiriki hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar

написано kitapcy | 21 января, 2025

Köçämizdäki çyra / satiriki hekaýa

KÖÇÄMIZDÄKI ÇYRA

Näme üçin deputat saýlawy dört ýyldan bir gezek bolmalymyş diýip, köçämiziň adamlary nägile bolýarlar. Aslynda deputatlar bolmanda näme, dünýä ýykylaýar öýdýäňizmi? Kimde-kim şolarsyz mydar edip bolmaz diýäýse, gaty ýalňyşýamyka diýýän. Olar biziň diregimiz, daşymyzyň galasydyr öýdäýseňiz, hut işiňiz gaýdar. Haçan şeýle bolupmyş?

Deputatyň biziň köçämize gelenini gören adam barmy, heý? Ýokdur! Bardy-geldi biri-ýarymy azaşyp-tozaşyp düşäýenem bolsa, gaýdyp yzyny tapan däldir. Sebäbi onuň bu ýerden yzyna çykyp bilmejegine ynanýan. Maşynlar hem, tramwaýlar hem, eşek arabalar hem milt edip bilmez. Bar, olar-a, olar eken, gäwmişler näme, şolar hem geçip bilmez. Batga sorup barýar. Hergiz ýadyňyzda bolsun: biziň köçämizden geçiji bolaýmaň! Jübi sagadyňyz bolsa, şonam öýüňizde goýup gaýdyň. Ýogsam şolam hökman döwler! Sagatsyzja galarsyňyz.

Bu uly şäherde şeýle köçäniň bardygyny progressiw pikirli adamlaryň biri göräýse, onuň akyl käsesiniň hökman şo bada çym-pytrak boljagyna ynanýan. Şonuň üçinem şo hili adamlaryň biziň köçämizi bilmänine şükür.

Ýöne nätjek-dä, bu köçeden özümüz, şunuň ugrunda ýaşaýan adamlaryň barysy ýöremeli bolýar. Gyzlar dabanyňa agaç kakylan sandal geýip, dünýäni piňine alman takyrdaşyp, çagalar hem aýak ýalaňaç şapyrdaşyp ýörler. Etjek alajyň yok, ýene öz köçäň, nirä gaçyp gitjek?!

"O-how, mundan gelip çyk-dow, köçämiziň adamlary gel-gel indi döwletiň işine burunlaryny sokýarmy?! Saýlaw dört ýyldan bir gezek geçirilýär" diýip nägile bolan bolýarlar. Gör-ä sen

bulary.

Emma men olara munyňyz bolmaýar, akyllý boluň, siz kim diýýän. Siz, heý, saýlawyň nämedigini bir bilýäňizmi diýýän.

Wah, olara gep düşündirip bolýarmy! Ömrem düşündirmersiňiz. Asyl düşünjek hem bolmazlar. Elbetde, olaryňky hak. Olaryňka hem diýer ýaly däl. Sebäbi sygryň, gäwmişiň milt edip bilmeýän köçesinden olar säginmän geçýärler. Bir ýa iki günem däl, ýyllar boýy.

– Ýeri bolýa diýeli. Onda dört ýyldan däl-de, sekiz ýyldan bir gezek saýlaw geçirsinlermi? – diýdim.

– Ýok! Bahym-bahymdan geçirsinler! – diýdiler.

– Iki ýyldan bir gezekmi? – diýdim.

– Ýok, han ogul, onyň karam bolýar! Her gün agşam iňrik garalansoň saýlaw geçirilsin!..

– Oý-ho-o – diýip, uludan demimi aldym. – Görýän weli, köçämiziň bar adamlarynyň kellesi üýtgäp ýör öýdýän, her gün agşamam bir saýlaw bolarmy?

Üýtgeşik köçämiz bar: ähliňizem ite bir sümek bergili. Ählimizem özbaşymyza öýümüz yok, şol sebäplem gün berse, bizi kowjak, jaýyndan çykarjak. Başga niýetleri yok. Çyksak, nirä gideli? Algyly adamlar hem ýüregimize düşdi. Daň atandan gapymyzy kakmaga başlaýarlar. Süýt, suw, çörek satýanlaryň pyçagyndan, galamyndan, hekinden ýaňa gapylarymyzyň daş ýüzi görer dagy eder ýaly däl, çyzym-çyzym. Bergimizi gapymyza ýazýarlar.

Daňam atýar welin, rysgal gözlegine çykýas. Çala özüňi goýberseň, basgylap gitjekler. Tüýs, merdiň meýdany. Birine bergiňi bermeli, ýene birinden karz pul dilemeli, ýetişäýseň, zor boldugyň.

Günorta bilen ikindi namazynyň aralygynda ejelerem öz işine başlaýar: gaharlaryny çagalaryndan çykarýarlar. Soň hem çagalar başlaýar: tä garaňky düşýänçä biri-birini ýepbekteýärler.

Gybatlara, myş-myşlara ýanan soganyň ysy garylyp-gatylýar. Şonda-da aýallaryň dawa-jenjeli ýatmaýar. Olara tutuş gije-de haram, sebäbi daň agaryança ärlerini çeýnemeli, ähli ýygnan awularyny şolara pürkmeli.

Ýeriň ýüzünde uruş-gykylyk gutaranmyş. Gutarsa gutarybersin. Biziň köçämizde welin, ol, enşalla, entek-entekler paýawlamasa gerek.

Gepiň keltesi, agam, ýañky aýdyşym ýaly, gam-gussadan, ahy-pygandan ýaña uly iliň huşy başyndan göçdi, dälilik hetdine ýetdi. Onsoň, nädeýin, çök düşüp, olara ýalbarýan, akylyna aýlajak bolýan:

– Eý, doganlar, günde-günde-de bir saýlaw borlarmy? – diýýän. Wah, seredip otursak, belañ körügi başga zatda eken; köçämiziň çüňkünde bir çyra dur. Ýok, ýok. Ýalan sözlemäýin, ýalan sözlemek gowy däl. Köçämiziň çüňkünde çyra ýok-da ady bar, onuň ne aýnasy, ne daşy, ne çüýşesi bar. Gepiň küle ýeri, onda çyrada bolaýmaly zatlaryň biremi ýok. Ýalňyz demir sütüni bar. Ýöne, her näme-de bolsa, şu köçäniň ugrundakylaryň ählisi oňa çyra diýýär, şoňa endik edipdiris.

Bu çyranyň ýananyny henize çenli gören adam ýok. Bu demir sütüniň owadanlyk üçin goýlan bolmagy ahmal. Ýöne ol çagalara-ha güýmenje bolýar. Garga gonýar, çagalaram peýkamlary bilen şolary awlaýar. Wah, görgüli gargalara nebsim agyrýar!

Onda, ýeri, bu çyrany kim dikdikä? Ynsanperweriň biriniň işimikä ýa? Ýa haýyr-sogap edýän guramalar goýaýdylarmyka? Döwlet-ä dälidir-dä herna? Hökümetmikä? Ýerli häkimiýet edarasynyň eli bar bolaýmasyn? Hiç bilýän jemende ýok. Haçan, näme üçin goýlupdyr? Ýeri, şu zatlary bilmek zerurmy eýsem?

Ýöne, köpi geçip, azy galan garrylarymyz gaty ir wagt Soltan Reşit tagta çykan döwürleri şu çyranyň ýananyny görüpdik diýýäler. Konstitusiýa jar edilenden soň hem bir-iki gije ýananmyş. Respublika yglan edilenden soň ýanypmy, ýanmanmy, bilýän adam ýok. Käbiri ýanypdy diýýär, käbiri hem ýanmady diýýär.

Şoňa görä, geliň, köçämiziň adamlaryna gulak goýalyň. Bir ýaşuly şeýle diýdi:

– Ýadyňyzdamy, arada saýlaw geçirilipdi. Şo gün çyraň daşyna bir zatlar oraşdyryp, yşyk berýän gaz ýakdylar. Asyl köçämiz köçä meňzäýdi. Şodur-da-şodur, şondan soň bir gezegem ýananok şu çyra.

Eý Alla! Saňa şükür, ine indi bar zat aýdyň boldy. Adamlar asyl, ýöne ýerden her gün agşam saýlaw geçirilmegini talap etmeýän oguşýan. Dogrymdan gelsem, menem şolarlyk ~ her gün agşam saýlaw geçirilse, kän zatlar düzeljek? Nähili hezillik boljak!

Eziz NESIN,
türk ýazyjysy.

Terjime eden: Kemal YKLYMOW.

Satiriki hekaýalar